

Debat constituent i emergència climàtica

written by Santiago Vilanova | 29 d'octubre de 2019

Les recents, repetides i violentes llevantades que afecten el nostre litoral em tornen a fer reflexionar sobre la realitat del canvi climàtic i la seva governança, especialment pensant en un futur de sobirania política.

Gràcies a la web de l'Ateneu he seguit amb molt d'interès la gravació de la presentació del Debat Constituent que varen fer en Lluís Llach i la Gabriela Serra el passat 7 d'octubre a la sala Oriol Bohigas. En aquest acte ens van explicar les diferents fases previstes de consulta popular fins al Fòrum Cívic i Social que entregarà de forma solemne les qüestions troncats del que ha de ser la Constitució de la República que ha de redactar un Parlament Constituent.

Es proposen unes preguntes sobre set àmbits de debat que ha de contestar la gent apoderada organitzada per enteses territorials (comarcals i per districtes de Barcelona).

Després d'analitzar els àmbits i les preguntes he arribat a la conclusió que la metodologia acordada, decidida per un consell assessor ja dissolt (*) i batejada pel president Torra, és (estratègicament) errònia.

Gabriela Serra ens va parlar de la transversalitat dels àmbits del debat, cosa que no veig per enlloc, i que es vol redactar una Constitució modèlica, que impressioni a tota Europa i al món per les seves característiques com ho han fet les nostres grans mobilitzacions pacifistes del procés.

“Per fer una Espanya i una França en petit no calien tantes coses com hem hagut de passar i passarem”, va dir-nos la mestra i activista. Ambició objectiu. Doncs bé, considero que el resultat que s'obtingui amb aquesta enquesta no generarà

uns eixos troncats que ens portin a una Constitució innovadora. I és que abans de fer les preguntes i de definir els àmbits se'ns hauria de demanar que identifiquem les raons de la crisi econòmica, social i ecològica que patim. De no fer-ho comencem la casa pel terrat. El Debat Constituent ens fa pujar en un vaixell que no sabem a quina Ítaca ens portarà.

I em centraré, per exemple, en una de les fites més transversals (aquesta sí) i inevitables que hem de satisfer: el canvi climàtic; el repte més gran i difícil de la història de Catalunya junt amb el de la sobirania.

No hi veig cap pregunta prèvia als àmbits definits que en forma de pròleg ens demani: "Creus que el canvi climàtic és una realitat científica i que esdevé el repte més important d'un estat del segle XXI? I si així ho creus, hem de dissenyar un país i una constitució que faci possible mitigar-lo a través de tots els seus poders i competències?".

Si la gent apoderada respongués majoritàriament aquesta qüestió, això ens obligaria a autoexigir-nos unes formes de vida, consum i treball que siguin coherents amb aquest objectiu i protegides. És a dir: la Justícia haurà de ser ecològica; el model territorial conservador dels recursos naturals; la política fiscal ambientalment finalista; el model energètic democràtic i basat en les energies del sol. Parlant d'energia no m'explico com no s'ha redactat una pregunta com aquesta sobre el futur energètic de la República: "Vols una Catalunya nuclearitzada o desnuclearitzada? Vols allargar la vida dels reactors d'Ascó i Vandellòs o tancar-los quan acabin el període de vida útil?"

Estat ecològic o neofeudalisme

Les constitucions dels estats industrials, sotmesos al centralisme i a la plutocràcia que comporta la seva dependència del petroli, el gas i l'urani (excepte els pocs autosuficients) tenen i tindran enormes dificultats per

adaptar-se a la transició energètica i a la nova governança. La civilització fundada en les energies fòssils s'està esfondrant de forma orgiàstica com un Imperi Romà modern. Els estats no poder oferir a la població una resposta ràpida i democràtica per culpa de la cotilla que representen les seves constitucions. Ho hauran de fer amb mesures autoritàries alimentades per un neofeudalisme.

Catalunya, doncs, tindria l'ocasió única de construir en el cor de la vella Europa un veritable estat ecològic capaç d'impulsar amb la seva constitució un nou model de desenvolupament (un model pioner dins l'Europa del capitalisme espoliador). Per fer-ho, però, cal que el primer article de la nostra carta magna digui de forma inequívoca: "Catalunya es constitueix en Estat lliure, sobirà, democràtic, social i ecològic", com es proclama en la proposta de Constitució redactada per l'equip Constituïm i entregada a la presidenta del Parlament, Carme Forcadell, l'11 de maig de 2016.

No és una futilesa. Autoexigir-nos un estat ecològic (tot i que pot semblar un oxímoron) és un deure, una necessitat i una exigència com reclama la Carta de la Terra per a qualsevol nou estat.

En l'acte de l'Ateneu, Gabriela Serra va dir-nos que, per exemple, acceptarien l'opinió d'organitzacions ecologistes que vulguin aportar idees en l'àmbit 6 destinat al "Territori, recursos naturals, sectors estratègics i empreses públiques" (un *totum revolutum* d'àmbit, vaja). En realitat, l'ecologia científica i humana per la seva acció interdisciplinària hauria d'aportar idees en tots els àmbits. I és per això que faig una esmena a la totalitat a la metodologia emprada.

Si constatem que els estats depenen en totes les seves estructures del monopoli que imposen els recursos fòssils (alguns pensadors com Ivan Illich i André Gorz parlaven de "tecnofeixisme") estem obligats a dissenyar una constitució a partir d'una transformació radical dels nostres sistemes de

producció. L'àmbit dels recursos naturals i la seva gestió no es pot separar de l'economia circular o ecològica.

Abans de demanar l'opinió a la població sobre els diferents àmbits de la constitució caldria haver acordat si l'objectiu d'una Catalunya-estat és mitigar el canvi climàtic i optar per una transició energètica justa i democràtica. El futur de les generacions joves que s'han revoltat pels carrers de les nostres ciutats ens ho reclama.

(*) El Consell Assessor per a l'impuls d'un Fòrum Cívic i Social pel Debat Constituent estava integrat per Lluís Llach (president), Marta Rovira (vicepresidenta), Jordi Domingo (secretari) i els següents vocals: Francisco Alsina, Antonio Baños, Montserrat Castellà, Carmina Castellví, Albano Dante Fachin, Maria Dolors Feliu, Ada Ferrer, Josep Maria Ganyet, Jaume López, Àngels Martínez, Emili Medan, Albert Noguera, Montserrat Palau, Miquel Puig, Gabriela Serra i Bea Talegón.